

REPUBLIC OF ESTONIA
NATIONAL ARCHIVES

Digitaalse info säilimine arhiivis ja riigis

Tartu, 08.04.2015

Taustaks

- 2002: Digitaalarhiivindus rahvusarhiivis
- 2005: DiANA programm
- 2008: Digitaalarhiivi aktiivne arendamine algab
- 2012: Vastuvõtt ja säilitamine juurutatud
- 2015: Digitaalarhiiv on valmis!

- 2020: Rahvusarhiivi digitaalarhiiv pakub turvalist ja usaldusväärset digitaalse arhiveerimise ning säilitamise teenust kõigile avaliku sektori asutustele

Digitaalarhiiv 2015

- Taristu kulud u. 30 000 € (serverid, salvestuspind, väljast tellitavad arendused)
  - Suurem osa arendustest ja hooldusest SFist
- Koosseis 19 inimest:
  - Süsteemiadministraatorid, kasutajatugi (kokku 4)
  - Andmebaasiadministraatorid (2)
  - Programmeerijad, disainer (3)
  - Projektijuht (2)
  - Arhivaar, analüütik, hoiuhaldur, digitaalhoidla administraator, nõunik (andmebaaside archiveerimine)
  - Testijuht (APEX projekt)
  - Direktor, asedirektor
- 2-3 kohta (FTE, full time equivalent) europrojektides

Mida me suudame?

- Tehniliselt on olemas üks installatsioon digitaalarhiivi
  - Vastuvõtt UAMist / EDHSidest
  - Säilitamine kahes koopias ühes asukohas
  - Tehniline võimekus teostada aktiivsäilitust
  - Juurdepääs läbi AISi (loodetavasti 2015 suvi)
- Isikud: analüütik, hoiu haldur, digitaalhoidla administraator, projektijuht, arhivaar

Ideaalpilt 2020

- Taristu
  - Dupleeritud digitaalarhiivi installatsioon Tartus ja Tallinnas, testsüsteem ühes asukohas (kokku kolm installatsiooni)
  - Dupleeritud hoiustamine Tartus ja Tallinnas
  - Pidev võimekus uuendada, täiustada ja välja vahetada digitaalarhiivi komponente
  - Süsteem vastab ISKE nõuetele ja on regulaarselt auditeeritud
- Digitaalarhiiv tervikuna vastab ISO 16363 (Audit and certification of trustworthy digital repositories) nõuetele ja on regulaarselt auditeeritud

Ideaalpilt 2020

- Digitaalarhiivi võimekus ja kompetents
  - Digitaalarhiiv on võimeline toetama asutusi digitaalandmete üleandmises
  - Digitaalarhiiv suudab jälgida ning analüüsida digitaalandmete vastuvõttu ja säilitamist ning proaktiivselt ja süstemaatiliselt (vs *ad hoc* ja reaktiivselt) rakendada muutusi vastavates töövoogudes või nende sammudes
  - Rakendatakse tehnoloogia arengu jälgimist (technology watch) arhiivivormingute loetelu osas
  - Digitaalarhiivi administraatorid on võimelised tagama piisavat turvalisust andmete autentsuse tagamiseks ning reageerima efektiivselt muutustele välises keskkonnas

Ideaalpilt 2020

- Digitaalarhiivi võimekus ja kompetents
  - Endiselt jätkatakse maailma parima juurdepääsu pakkumist
  - Digitaalarhiiv on võimeline oma kompetentsi raames panustama riiklikesse initsiatiividesse (koosvõime, linkandmed)
  - Digitaalarhiiv suudab jagada digitaalse säilitamise alast oskusteavet teiste Eesti asutustega
  - Digitaalarhiiv suudab teha koostööd teiste rahvusarhiividega
  - Digitaalarhiiv viib regulaarselt läbi koolitusi avalikule sektorile
  - Digitaalarhiiv viib regulaarselt läbi kursuseid ülikoolide magistriprogrammides (infohaldus, IT, e-valitsemine)

2015 vs 2020

- Taristu (kulud aastas)
  - Laiendatud serveripargi haldamine (50 000 €)
  - Säilitusmahu kasv (LTO lindid, 10 000 €)
  - Ühekordne auditeerimine (10 000 €)
  - Digitaalarhiivi süsteemi uuendamine ja arendamine (70 000 €)
  - Kokku 140 000 € aastas (vrdl hetkel 30 000 €)

2015 vs 2020

- Puudulik inimressurss
  - Turvalisus ja riskihaldus
  - Vastuvõtu toetamine
  - Koostöö teiste IT asutustega (RIA, SMIT, RIK, MKM)
  - Konsultatsioonide pakkumine, veebisisu ja juhiste uuendamine
  - Avalikkuse teavitamine, koolitused ja haridus
- Peamine risk: digitaalarhiivinduse eksperte tööturult ei leia, enne reaalsel tööle asumist tuleb sobilikud kandidaadid siseselt koolitada (u. aasta)

Riskid riigis

- Asutuste võimekus digitaalseid andmeid üle anda
  - Arhiveerimist toetava funktsionaalsuse puudumine (säilitustähtaegade arvestamine, hävitamine, eraldamine)
    - vrld: paberi jaoks on olemas arhiiv ja arhivaar; digitaalandmete jaoks vastav isik ja taristu enamasti puudub
    - sh eriti andmebaaside puhul
  - Kirjelduste ebaühtlane tase algsüsteemides
  - Tulemusena kestab üks üleandmine ligi pool aastat
    - Suurem osa tööst puudutab EDHSi kirjelduste ühtlustamist arhiivikirjeldustega

Riskid riigis

- Esimesed probleemid avalikus sektoris
  - Suurem avaliku sektori süsteemide arendamine algas suuremas mahus 15 – 20 aastat tagasi, sellest ajast on ladestunud nendesse ka info
  - Kasvavad arendus- ja migreerimiskulud: mittevajaliku sisu kandmine uutesse süsteemidesse

Võimalikud lahendused

- Jätkata praeguse mudeliga
  - Rahvusarhiiv tagab korrektsete andmete vastuvõtu, säilitamise ja juurdepääsu
  - Asutused peavad tegema ettevalmistused arhiveerimiseks (s.t. andmed vastavad RA nõuetel)
  - Vajalik asutuste koolitamine, infohalduse ühtlustamine eelkõige digitaalandmete kirjeldamise osas
- Asutuste digitaalarhiivid
  - Asutused tagavad digitaalandmete säilimise
  - Rahvusarhiiv kui nõustaja
  - Asutustesse luuakse vajalik taristu ja teadmus
- Standardiseerimata üleandmine
  - Digitaalandmed antakse rahvusarhiivi üle „as is“
  - Rahvusarhiiv säilitab algsed kirjeldused, langeb juurdepääsu kvaliteet (võimalik ainult täistekstotsing)
  - Või rahvusarhiiv teostab kirjelduse korrastamise (vajalik oluline inimressursi kasv)

Kokkuvõte

- Et digitaalandmete haldus lähitulevikus üle pea ei kasvaks on kuhugi raha ja inimesi juurde vaja
  - „Kuhugi“ = rahvusarhiivi, asutustesse või (eelistatult) mõlemasse